

מטעמי תורת זינים

פרשת בשלח – שירת המלאכים ושירת הים

התורה מתארת את שירת הים אשר שרו משה רבינו ועם ישראל לאחר קריעת ים סוף שנאמר "אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לַה' כִּי גָאֵה גָאֵה סוּס וָרֶכֶב וְרָמָה בָּיָם: עֲזֵי וְזַמְרַת יָהּ וְיָהּ לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וְאֲנִי אֲבִי וְאֶרְמְמָנָהּ: ה' אִישׁ מִלְחָמָה ה' שָׁמוֹ: מִרְקָבַת פְּרָעָה וְחִילֹו יָרָה בָּיָם וּמִבְּחַר שְׁלֹשׁוֹ טַבְעוֹ בָּיָם סוּף" (שמות טו, א-ד).

ויש להתבונן, מדוע אחרי שישראל חצו את ים סוף וראו את כל הניסים והנפלאות שעשה להם ה' יתברך הם שרו יחד את 'שירת הים'?

השירה היא עבודה חשובה של כל מלאכי עליון במרומים

ה' יצר ביום השני לבריאת העולם מלאכים שאינם מתבטלים לעולם (ורבינו בחיי' פרשת ויצא פרק כח ד"ה והודיע הקב"ה ליעקב), ביניהם היו מלאכים שהתמנו אחר כך להיות שרים לאומות העולם וכן מלאכים שנעשו ממונים על חלקי הבריאה כמו 'המים' 'האש' וכדומה (נזר הקודש' לר' יחיאל מיכל מגלוגא על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה אלא בכל יום). אמנם גם המלאכים הנצחיים הממונים על פעולת תיקון העולם משוררים לה' יתברך (נזר הקודש' על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה יאלא בכל יום' מהזוהר), לכן כאשר ישראל משבחים את שירת המלאכים הם אומרים לשון כפולה "וַיִּצְרְפוּ מְשָׁרְתָיו וְאֶשְׁרֵי מְשָׁרְתָיו פָּלְסוּ עוֹמְדִים בְּרוֹם עוֹלָם" (מתוך ברכות קריאת שמע של שחרית), "וַיִּצְרְפוּ מְשָׁרְתָיו" – כנגד המלאכים המתחדשים בכל יום, "וְאֶשְׁרֵי מְשָׁרְתָיו" – כנגד המלאכים הנצחיים והקבועים (נזר הקודש' על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה יאלא בכל יום' עפ"י תוס' בגמ' חגיגה פרק ב).

חלק מהמלאכים צריכים לשורר להקב"ה פעם אחת ביום, חלק פעם אחת בשבוע, חלק פעם אחת בחודש, חלק פעם אחת בשנה, חלק פעם אחת בשבע שנים, חלק פעם אחת ביוכל וחלק רק פעם אחת בכל משך קיום העולם (גמ' חולין דף צא ע"ב ועפ"י מהרש"א על הגמ' שם), והם מחולקים לפי שבעת הרקיעים שיש מן הארץ עד למעלה. ברקיע העליון ביותר הנקרא 'ערבות' שרים פעם אחת ביום, וברקיע השני תחתיו הנקרא 'מכוון' פעם אחת בשבוע, וברקיע השלישי הנקרא 'מעוון' פעם אחת בחודש, וברקיע הרביעי הנקרא 'זבול' פעם אחת בשנה, וברקיע החמישי הנקרא 'שחקים' פעם אחת בשבע שנים, וברקיע השישי הנקרא 'רקיע' פעם אחת ביוכל שנים, וברקיע השביעי והתחתון ביותר הנקרא 'וילון' פעם אחת בכל ימות העולם (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח פרשת האזינו דף מה טור ב סוף ד"ה 'בפסוק' יחד עם הגמ' בחגיגה דף יב ע"ב). ואם אחד מהמלאכים לא ימלא את תפקידו לשיר הוא ייזרק לתוך נהר דינוור (וילקוטי שושנים' לר' פנחס מקורץ בסוף אות יז). וכן אם הוא יקדים או יאחר בשירה, הוא מיד יישרף (סודי רזיא' לר' אלעזר מגרמיזא הלכות המלאכים ד"ה המלאכים נידונים) בתוך נהר דינוור (טעמי המצוות' לר' מנחם רקנאטי דף לו ע"ב ד"ה וכלם באימה וביראה).

כאשר המלאכים מבקשים לשורר, אז סובב את כיסא הכבוד 'נהרות של אש' ו'גבעות של להבה' (טעמי המצוות' לר' מנחם רקנאטי דף לו ע"א ד"ה אמר רבי ישמעאל, 'שלי'ה הקדושי מאמר חלק שני ד"ה אמנם מבואר בדברי רבותינו) וכולם שרים באימה וביראה ובטהרה ובקדושה בקול אחד ובדיבור אחד ונעימה אחת (טעמי המצוות' לר' מנחם רקנאטי דף לו ע"ב ד"ה וכלם באימה וביראה). ואחרי שהם שרים, אותם המלאכים הנבראים בכל יום כדי לשיר מתבטלים מהעולם (גמ' חגיגה דף יד ע"א, 'בראשית רבה' עח, א, ורבינו בחיי' פרשת ויצא פרק כח ד"ה והודיע הקב"ה ליעקב) על ידי אש שמהלטה אותם (עבודת הקודש' לר' מאיר בן גבאי חלק ב פרק לא ד"ה והנה הנפש) והם חוזרים לשוררם. ואז שוב אותם המלאכים נוצרים מחדש (נזר הקודש' על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה יורבי חלבו' בשם הזוהר), והם שרים לפני ה' יתברך ואחר כך מתבטלים (עפ"י גמ' חגיגה דף יד ע"א, 'בראשית רבה' עח, א). ואז שוב נוצרים מחדש, שרים ומתבטלים וכן הלאה (נזר הקודש' על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה יורבי חלבו' בשם הזוהר).

כל יום ויום בבריאה היא מיוחדת בפני עצמה שנאמר "בְּיָמֵינוּ יִצְרֹוּ וְלֹא אֶחָד בָּהֶם" (תהלים קלט, טו) כי אין מדרגת כל הימים שווה, אלא כל יום ויום ממונה עליו מדה מיוחדת למעלה המאירה ומשפיעה בו בעתו וזמנו בעולם (נזר הקודש' על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה יורבי חלבו' בשם הזוהר). לכן הקב"ה "מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית" (מתוך ברכות קריאת שמע של שחרית), כלומר שבכל יום הוא מקנה לעולם שפע חדש כדי לחדש את בריאתו, ושלולא כן היה העולם מתמוטט והולך. וכנגד השפע הזה ה' יתברך בורא בכל יום כת חדשה של מלאכי השרת אשר אומרת לפניו 'שירה חדשה'. כי המלאכים שנבראים בכל יום הם מצד מדרגת אותו היום שהגיע, והם אומרים בו שירה חדשה המכוונת כלפי מדרגת אותו היום, ואחר כך הולכים להם וחוזרים לשוררם היות שכבר קנו את שלימותן במדרגת אותו היום (נזר הקודש' על 'בראשית רבה' פרשה עח סימן א ד"ה ורבי חלבו).

זמן שירתם של המלאכים הוא בלילה (וילקוטי השי"ס מהר"י ז"ל על מסכת ברכות ד"ה ויבן ה' אלקים את הצלע. ראה זוהר פרשת ויחי דף רלא ע"א - ע"ב ד"ה וכל אינון, וראה גמ' חגיגה דף יב ע"ב על רקיע 'מעוון'). אמנם יש גם זמן שירה בעת עלות השחר (עפ"י 'תרגום יונתן' בראשית לב, כז. ראה רש"י בראשית לב, כז) לאותם המלאכים השייכים לרקיע התחתון ביותר הנקרא 'וילון'. לפי שדרכו של הרקיע הזה להסתלק בלילה ולהתפשט דווקא ביום (ראה תוס' בגמ' חגיגה דף יב ע"ב ד"ה נכנס) (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח פרשת האזינו דף מה טור ב סוף ד"ה בפסוק). לכן כאשר היה מאבק בין יעקב אבינו והמלאך, ויעקב אבינו החזיק אותו כשהגיע כבר עלות השחר, ביקש המלאך שישחרר אותו. לפי שמאז שנברא העולם לא הגיע זמנו לומר שירה אלא באותה העת כפי שנאמר "וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמְרוּ לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרִקְבָנִי" (בראשית לב, כז) (תרגום יונתן' בראשית לב, כז. ראה רש"י בראשית לב, כז). ובזה המלאך שהיה שרו של עשו, גילה שהוא שייך לאותם מלאכי השרת של רקיע 'וילון' אשר אומרים שירה פעם אחת בעולם. ומשום כך על אף שהוא נברא בששת ימי בראשית הוא לא אמר עד אז שירה (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח פרשת האזינו דף מה טור א ד"ה ועפ"י יש ליישב).

עיקר שירתם של המלאכים הוא להזכיר את השם הנכבד והנורא לייחדו ולהקדישו (זרע שמשון' לר' שמשון נחמני בפרשת וישלח דף לו ע"א טור ב ד"ה חולין). ועבודת השירה היא עבודת ה' חשובה מאוד שכל מלאכי עליון וכל צבא המרום משתמשים בה, וכפי ישראל מזכירים מידי יום בברכות קריאת שמע את שבח המלאכים "ויכולם פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה בשירה ובזמרה ומברכין ומשבחין ומפארין ומקדישין ומעריצין וממליכין את שם האל המלך הגדול הגיבור והנורא קדוש הוא" (נפלא יועץ' לר' אלעזר פאפו ערך שיר ד"ה וכל אחד). והסיבה שהמלאכים כל כך חפצים לשיר לכבודו יתברך, היא מחמת שהם ניזונים מזיו השכינה (ישושן סודות' לתלמידי הרמב"ן אות קמב, 'מאה שערים' המיוחס לר' מנחם רקנאטי סוף שער שלשה עשרה) והתשוקה להפיק את רצונם

הוצאת הספר 'מטעמי תורת חיים' מתעכבת מספר שבועות בגלל המלאכה המרובה של הכנת מפתח הערכים המפורט אשר נוסף על פי בקשת הקוראים. אי"ה ובלוי נדר כאשר הספר ייצא לאור נודיע לרבים. יישר כוח לכל המסייעים והמתניבים!

ולקבל את מזונם הראוי להם מתבטאת בשירתם (יכתם פז' לרי שמעון לביא על זוהר פרשת ויחי דף רלג ע"א ד"ה רביעית אצ"ל כי בהיות העולמות) **שנחשבת כמו קרבן שמקריב האדם לפני ה' יתברך** (עניני העדה' לרי אליהו הכהן מחבר 'שבת מוסר' פרשת וישלח ד"ה שלחני ג' וסימן שלחני).

שלמה המלך החכים מאוד עד שידע את אותם השירים ששרים מלאכי מרום, כפי שאמר בספר קהלת "עשיתי לי שרים ושרות" (קהלת ב, ח). ומזה יצר שלמה המלך את ספרו 'שיר השירים' הכולל את כל השירים של המלאכים למעלה (זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה ושלמה זכה). **וכנגד מה שהמלאכים משוררים את שירתם למעלה, נתקנה גם שירתם של הלויים בבית המקדש למטה** (יכתם פז' על זוהר פרשת ויצא דף קנט ע"א ד"ה ואחר שביאר זה) **וכך היו אלו מול אלו** (זוהר פרשת ויצא דף קנט ע"א ד"ה תא חזי גוונא, זוהר פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה ואמר רבי אלעזר) **משוררים של מעלה עם משוררים של מטה** (מעולפת ספירי' לרי שלמה אלגאזי יום שני אות מ). ולכן המשוררים למטה נקראו בשם **שבת לוי**, משום שהם נלווים למלאכים המשוררים למעלה (זוהר פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה אמר רבי יהודה, 'מעולפת ספירי' יום שני אות מ). ומשום כך גם אסור ללוי שהוא משורר לסייע ללוי שהוא שוער וכן להיפך, שנאמר "איש איש על עבדתו ועל משאולו" (במדבר ו, מ) **וזה לפי שהם גורמים לבלבל את הכוחות של מעלה** (יזכר דוד' מאמר א פרק עו דף רז ד"ה דאם דו"ה והטעם) (להרחיב על שיר השירים ראה אחד ממאמריו לפרשת ויקרא חג פסח – 'מעלתו של שיר השירים').

'פרק שירה' כולל את שירתם של כל המלאכים הממונים על חלקי הבריאה

לכל נברא ונברא שבעולם יש מעליו מלאך שהוא שרו במרומים (מראית העין' להחיד"א מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה יוכן כתב מר זקנינו מהארי"י ז"ל, ע"ש הדעת טוב' מתוך כתב יד לרי חיים ויטאל נדפס בשנת תשס"ח דף ה' אות טז ד"ה פרק ערבי פסחים), **כולל הכוכבים והמזלות ברקיע** (עפ"י יכתם פז' על זוהר פרשת וישלח קעב ע"ב ד"ה ומכאן אנו למדין) **המחצבים והדוממים** (יערות דבשי' לרבי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ד' ד"ה אמנם ידוע כי כל תנועת הגלגלים) **הברז השלג והנהרות שבארץ** (ע"ש הדעת טוב' מתוך כתב יד לרי חיים ויטאל נדפס בשנת תשס"ח דף ה' אות טז ד"ה פרק ערבי פסחים). **ועל זה אמרו רבותינו "אין לך כל עשב ועשב, שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל"** (ראה 'בראשית רבה' י, ו) (ידעת חכמה' למהר"ל פוחוביצ'ר שער העבודה פרק שני ד"ה ימנהגינו לומר' לפי כתבי הארי"י ז"ל. ראה גם ילקוטי מוהר"ן תורה ט ד"ה אימתי יבוא בן דוד). **ועל מנת שהמלאך הרוחני ישפיע שפע חיות לאותה הבריאה שהוא ממונה עליה הוא חייב לומר שירה, ואז הוא מקבל חיות ומזון מלמעלה להשפיע לתחתונים** (טעמי המצוות' למהר"ח' על ליקוטי תורה להארי"י ז"ל בפרשת ואתחנן ד"ה ענין פרק שירה, 'חסד לאברהם' לרבינו אברהם אזולאי מעין ראשון נהר ז, 'חסד לאברהם' מעין ישישי נהר יז). **ואין לו יכולת לקבל שפע ולהשפיע אלא על ידי שירה. ואם הוא יחדל לומר שירה הוא לא יקבל את השפע** (יערות דבשי' לרי יהונתן אייבשיץ חלק א' דרוש ד' ד"ה אמנם ידוע כי כל תנועת הגלגלים).

השירה היא גם כוח פעולתם של המלאכים שהם השרים רוחניים הממונים על שבעים האומות. כי כל שר רוחני של אומה צריך להגיד שירה כפי בחינתו לעבודת האלוקים, ועל ידי זה הוא יונק ומשפיע לאומתו ולאותיותיה וללשונה (קדושת לוי' לרי לוי יצחק מברדיצ'ב בפרק קדושה שניה ד"ה יעתה נבאר' ועיי"ש באריכות דבריו הפלאים). **וכעין זה גם הכוכבים והמזלות ברקיע, שהם כולם מונהגים תחילה על ידי מלאכים המשוררים שירה, ואחרי שהם מניעים אותם אזי גם הכוכבים והמזלות בעצמם משבחים ליוצרים. וזהו מה שנאמר "בָּרַךְ יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וַיְרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים"** (איוב לח, ז) **כלומר בהגיע תור "כוֹכְבֵי בְקָר" לרנן, הרי שכבר קדמו לפניהם "כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים" שהם כתות המלאכים שאמרו שירה והניעו אותם** (יכתם פז' על זוהר פרשת וישלח דף קעב ע"ב ד"ה ומכאן אנו למדין). **וכך כל מה שברא הקב"ה בעולמו אומר לפניו שירה** (זוהר פרשת חיי שרה דף קכג ע"ב ד"ה הכא אית לאיסתכלא) **כולל כל צבא השמים ומלאכי עליון** (יכתם פז' על זוהר פרשת נח דף קכג ע"א ד"ה הכא אית).

וזה הענין של 'פרק שירה' (ידעת חכמה' שער העבודה פרק שני ד"ה ימנהגינו לומר' לפי כתבי הארי"י ז"ל), **שכל השירים המופיעים שם הם השירים של השרים הרוחניים הממונים על כל מין ומין בבריאה** (טעמי המצוות' למהר"ח' על ליקוטי תורה להארי"י ז"ל בפרשת ואתחנן ד"ה ענין פרק שירה, 'חסד לאברהם' לרי אברהם אזולאי מעין ראשון נהר ז, 'חסד לאברהם' מעין ישישי נהר יז, 'ידעת חכמה' לרי יהודה לייב פוחוביצ'ר שער העבודה פרק שני ד"ה ימנהגינו לומר' לפי כתבי הארי"י ז"ל, 'מראית העין' להחיד"א מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה יוכן כתב מר זקנינו מהארי"י ז"ל, 'נור הקודש' על בראשית רבה ע"ש סימן א דף שפ ע"ב טור ב ד"ה אלא בכל יום) **כולל כל אילן, ירק, ועשב** (מראית העין' מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה ההרים והגבעות) **עופות, חיות, ובהמות וכל הנמצאים למיניהם. וכפי בקשתם מיוחסת להם שירתם** (יכתם פז' על זוהר פרשת ויחי דף רלג ע"א ד"ה רביעית אצ"ל כי בהיות העולמות). **ושירים אלו נאמרים על ידי השרים הממונים ממש כפשוטם** (מראית העין' להחיד"א מסכת עבודה זרה דף יז ד"ה ההרים והגבעות) **כל אחד בשיר מיוחד השייך לעניינו והנוגע לדבר שהוא ממונה עליו. ועל ידי זכות השירה מתקיימים הנבראים בעולם** (נור הקודש' על בראשית רבה ע"ש סימן א דף שפ ע"ב טור ב ד"ה אלא בכל יום) **ועולה קילוסו של ה' מכל מה שברא** (יכתם פז' על זוהר פרשת נח דף קכג ע"א ד"ה הכא אית).

ולכן כאשר אדם אומר את השירות שנמצאות ב'פרק שירה' ומכוון את הנבראים הרמוזים בו (ידעת חכמה' למהר"ל פוחוביצ'ר שער העבודה פרק שני ד"ה ומנהגינו לומר), **הרי הוא נותן כוח לשרים הרוחניים של כל הבריות שיאמרו את אותן השירות, ובעקבות זה הם מושכים חיות ושפע להשפיע לתחתונים** (נפש החיים' לרי חיים מוולוז'ין שער א בסוף פרק יא, 'שיח יצחק' לרי אליהו מני דף טז ע"ב ד"ה ולזאת המון צבאות) **על ידי מלאך מטטרו"ן שמעלה את שירים וכנגד זה שואב להם אור קיום לתחתונים לתת להם קצבם מזונם ושפעם** (ידעת חכמה' שער העבודה פרק שני ד"ה ימנהגינו לומר' מיחסד לאברהם'). **וכך כל הברואים מתברכים על ידי האדם שאומר את 'פרק שירה' בכוח השפע שהשפיע להם. לכן צריך האדם להיזהר** (ידעת חכמה' למהר"ל פוחוביצ'ר שער העבודה פרק שני ד"ה ימנהגינו לומר' מהארי"י ז"ל) **ולומר בכל יום 'פרק שירה'** (טעמי המצוות' לרי חיים ויטאל על ליקוטי תורה להארי"י ז"ל בפרשת ואתחנן ד"ה ענין פרק שירה, 'ידעת חכמה' למהר"ל פוחוביצ'ר שער העבודה פרק שני ד"ה ימנהגינו לומר' מהארי"י ז"ל). **והרגיל לאומרו זוכה להינצל משטן המשחית ומכל מיני מזיקין** (שיח יצחק' לרי אליהו מני דף נד ע"א עניני דין חיבוט הקבר ד"ה הרגיל בפרקי שירה' בשם ירדך ישרה' ועיי"ש עוד מעלות בזה).

ושונים המלאכים האלו הממונים על הנבראים, משאר המלאכים שאינם ממונים על שום דבר ומיוחדים לשירה לבדה. **לפי שהמלאכים הממונים על הנבראים אומרים שירה כפי הדבר הנוגע לענין פעולת הברואים התחתונים, כל אחד כפי השגת הדבר הנוגע במה שהוא ממונה עליו. אבל שאר המלאכים שאינם ממונים על שום דבר אלא הם מיוחדים לשירה לבדה, שירתם הוא מצד עיקר השבח הנוגע לכבוד עצמותו יתברך, וכענין המלאכים האומרים "קדוש קדוש קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו" (ישעיהו, ה, ו) וכן "ברוך כבוד ה' מן מקומו" (יחזקאל, ג, יב) וכן "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" וכל כיוצא בו. ומטעם זה גם המלאכים המיוחדים רק לשירה שרים יחד, כי שבח שירתם עולה בסגנון אחד לכולם יחד בשווה. אך המלאכים הממונים על הנבראים אין שירם עולה בסגנון אחד, שהרי כל אחד אומר שבח מיוחד הנוגע לענין שליחותו ופעולתו בעולם בדבר שהוא ממונה עליו, והוא אינו מתחבר עם חברו** (נור הקודש' על בראשית רבה ע"ש סימן א דף שפ ע"ב טור ב ד"ה אלא בכל יום' מהזוהר).

ישראל שמעו על ים סוף את שירת המלאכים וגם הם פצו יחד בשירה

במעמד קריעת ים סוף התגלה הקב"ה אל ישראל עם כל מרכבותיו וצבאו, כדי שיכירו את המלך שעשה את כל הניסים והגבורות במצרים. **וכל אחד מישראל ידע וראה באותה העת מה שלא ידעו ולא ראו כל שאר נביאי העולם** (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה אמר רבי שמעון) **ואפילו השפחות ראו אז**

מראות אלוקים, מה שלא זכה לראות יחזקאל הנביא (רמב"ן בראשית יח, א). **לכן נשמתם של ישראל פרוחה באותה העת. אז הקב"ה פתח את אזניהם והם שמעו את הזמירות של כל צבא מרום ועל ידי כן חזרה אליהם נשמתם.** לכן בשבח זה פתחו ישראל בתחילת השירה כפי שנאמר "אִיזְוֹ שִׁיר מְשִׁיחַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה' וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אֲשִׁירָה לְה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרִכְבּוֹ רָמָה בָּיָם: עֲזָי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֱלֹי וְאֶנְהוּ אֱלֹהֵי אֲבִי וַאֲרַמְמָנְהוּ" (שמות טו, א-ב), "עֲזָי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" – כלומר שמשבחים ישראל ואומרים כי כוחו ו"עֲזָי" שהיה לי אז, היה על ידי "זִמְרַת יְהוָה" שהן אותן זמירות ששמעתי ממלאכי השרת ששרו לכבוד "יְהוָה", ועל ידי זה "וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" שנושעתי מן המוות (ילקוטא תורה' להארי"י פרשת בשלח ד"ה עזי וזמרת).

עוללים שהיו מונחים על ברכי אמם הגביהו ראשם למראה השכינה בים סוף, ואף תינוקות שהיו יונקים משדי אימם שמטו את הדד והביטו במראה השכינה, ופתחו את פיהם ואמרו "זֶה אֱלֹי וְאֶנְהוּ" (שמות טו, ב) (גמ' סוטה דף ל ע"ב). ונרמזו אותם העוללים בפסוק "עֲזָי וְזִמְרַת יְהוָה וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה" (שמות טו, ב) שהראשי תיבות יוצא "עולליו", להגיד שגם העוללים אמרו אז את השירה (מראית העין' על הש"ס להחיד"א מסכת סוטה דף ל ד"ה ואפשר שזה רמז). **וכן התינוקות שהיו בבטן אמם ראו אז את התגלות ה' בדרך נס, מבעד לבשר ולעור של אמותיהם** (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה ואפילו אינון) **ופתחו את פיהם ואמרו שירה כפי שנאמר "בְּמִקְהֵלוֹת בְּרָכּוֹ אֱלֹהִים יְהוָה מִמִּקְוֹר יְשָׁרָאֵל" (תהלים סח, כז) (גמ' סוטה בסוף דף ל ע"ב).** ושירתם של אותם עוברים נרמזה גם בתוך הפסוקים "סוּס וְרִכְבּוֹ רָמָה בָּיָם: עֲזָי וְזִמְרַת יְהוָה" (שמות טו, א-ב) שהראשי תיבות יוצא "עובר", **לרמז כי אפילו עובר במעי אמו אמר שירה** (מראית העין' להחיד"א מסכת סוטה דף ל ד"ה ואפשר שזה רמז). **וזה על אף שהעוברים מצד עצמם אינם יודעים. ורמז לכך בפסוק "מִי כְמִכָּה בְּאֵלֶם יְהוָה" (שמות טו, יא) בו דרשו רבותינו 'מי כמוכה בְּאֵלֶם' (ראה גמ' גיטין דף נ ע"ב) (יתקפו של נסי' לר' חביב חיים דוד סתהון דף לא ע"א ד"ה ויען שהעוברים).**

כל ישראל ראו בקריעת ים סוף את כבוד ה' ואת ידו הגדולה, והגיעו לשלימות הנפש והגוף (צורר המור' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) **ונעשו בדרגת 'חסידים'. וחסידותם הביאה אותם לידי 'רוח הקודש'** (ראה גמ' עבודה זרה דף כ ע"ב בשם ר' פנחס בן יאיר) (וגבול בנימין' לר' בנימין הכהן חלק ג' דרוש מ' פרשת ואתחנן דף עח ע"א טור א ד"ה נחזור לענינו שלכן) **ואף זכו ל'נבואה'** (צורר המור' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) **וראו בחכמה העליונה מה שלא ראו שאר נביאי העולם. לכן הם פרצו בשירה בדברים אחדים שווים** (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה דאי תימא וד"ה ואפילו) **איש באחיו נדבקו ולא התפרדו. ואמרו אות בנות תיבה בתיבה עם משה כולם בשווה את התיבות "אֲשִׁירָה לְה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרִכְבּוֹ רָמָה בָּיָם" (שמות טו, א) וכן הלאה** (צורר המור' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) **כאילו יצא הכל מפה אחד** (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה דאי תימא וד"ה ואפילו) **בלי חילוק** (צורר המור' פרשת בשלח ד"ה לדעת רבים כי משה) **ובלא שסטו אלו מאלו ובלא שהקדים אדם דיבור אחד לחברו, כולל העוברים שהיו במעי אמם – והכל מכוח 'רוח הקודש' שהיה שורה אז בפייהם של כל אחד ואחד** (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה דאי תימא וד"ה ואפילו).

השכינה היתה אז בשלימות עם ישראל (פיתוחי חותם' לר' יעקב אבוחצירא פרשת בשלח דף מב ע"ב על הפסוק 'הי' ימלוד לעולם ועד'), **וכשישראל ראו אותה ושרו שירה נמחלו עונותיהם ונעשו בריה חדשה** (וגבול בנימין' לר' בנימין הכהן חלק ג' דרוש מ' פרשת ואתחנן דף עח ע"א טור א ד"ה נחזור לענינו שלכן), **עפ"י מדרש שוחר טוב' תחילת מזמור קמט וכן ילקוט שמעוני' שופטים סימן ו).** **ומחמת רוב תשוקתם של ישראל לראות עוד בזיו ה' יתברך הם לא רצו ללכת מן הים, עד אשר הראה להם ה' את זיו כבודו במדבר ואז מרוב תשוקתם נמשכו ללכת אחריו. ועל זה נאמר מיד אחרי קריעת ים סוף "וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יְשָׁרָאֵל מִיַּם סוּף וַיִּצְאֻהוּ אֶל מִדְבַּר שׁוֹר" (שמות טו, כב) (זוהר פרשת בשלח דף ס ע"א ד"ה בההיא שעתא).** **על שירתם של ישראל בים סוף אמר פרעה שיר ושבח בלשון מצרית שתרגומו "מי כְּמִכָּה בְּאֵלֶם יְהוָה" מי כְּמִכָּה נֶאֱדָר בְּקִדְשׁ נֹרָא תְהֵלֵת לְעֹשֶׂה פְלֵאָ" (שמות טו, יא) "נֹרָא תְהֵלֵת" – בלשון רבים, כנגד מה שמלאכי השרת מקלסים את ה' מלמעלה וכנגד קהילות ישראל שמקלסים אותו מלמטה** (פרקי דרבי אליעזר' פרק מב ד"ה אמרו ישראל לפני הקב"ה). **ומשה רבינו וישראל העתיקו את דבריו בתוך דברי השירה בלשון הקודש** (ביאור הרד"ל על פרקי דרבי אליעזר פרק מב ד"ה בלשון מצרית).

המלאכים שרו לה' יתברך על כך שגם הם יצאו מארץ מצרים

כאשר יצאו בני ישראל מארץ מצרים יצאה איתם גם כל פמליה של מעלה שנאמר "וְהוֹצֵאתִי אֶת צְבָאתִי אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁפְטֵימַי גְּדֹלִים" (שמות ז, ד), **לכן חלה חובה גם על המלאכים לשורר לפני ה' יתברך אחרי היציאה ממצרים. אך ה' אמר שהוא מעדיף להקדים את שירת ישראל לשירת המלאכים** (אלשיך הקדוש' פרשת בשלח פרק ג, ח) **לפי שישראל כללו אז בשירתם שבח גם על העבר וגם על העתיד מה שאין מלאכי השרת יכולים, לפי שאינם יודעים בעתידות אלא מה שהם שומעים מהכרוז למעלה** (יעיני העדה' למחבר' שבט מוסרי' פרשת יתרו ד"ה ילקוט ויאמר יתרו ברוך ה'). **וזה מה שנאמר "קִדְמוֹ שְׁרִים אַחַר נִגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפְפוֹת" (תהלים סח, כז), "קִדְמוֹ שְׁרִים" – אלו עם ישראל ששרו תחילה, ורק אחר כך שרו ה"נְגִינִים" שהם המלאכים** (שמות רבה' פרשת בשלח כג, ז). **ולשיר יחד עם ישראל לא יכלו המלאכים, לפי שהם צריכים לשתוק בשעה שישראל אומרים שירה ולענות עליהם** "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (ילקוט דוד' לר' דוד פוזנר פרשת בשלח ד"ה 'במדרש קדמו שרים' בשם יפה תואר).

כאשר רצו גם הנשים לפצוח בשירה לכבוד השכינה הקדושה, באו המלאכים ועצרו בעדם שלא ישירו בטענה שאינם מוכנים שגם הנשים יקדימו אותם מלשיר כפי שעשו משה וישראל (ישפתי כהן על התורה' פרשת בשלח ד"ה ובמדרש כיון שעלו ישראל). **ומיד אמרה להם מרים כי היא נותנת להם רשות שישירו לפני הנשים שנאמר "וַיִּתְעַן לָהֶם מֶרְיָם וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַלְלֵם לְהַלְלֵם מֶרְיָם וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַלְלֵם לְהַלְלֵם" (שמות טו, כא), "לָהֶם" – לשון זכר, לפי שפנתה למלאכים ולא לנשים, ונתנה להם רשות לשיר לפניהן. וזה מה שנאמר בפסוק "קִדְמוֹ שְׁרִים אַחַר נִגְנִים בְּתוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפְפוֹת" (תהלים סח, כז), כלומר שרק אחרי שסיימו ה"נְגִינִים" שהם המלאכים, אז שרו הנשים שנקראו "עֲלָמוֹת תּוֹפְפוֹת" (רבינו אפרים על התורה' פרשת בשלח על הפסוק 'ותען להם מרים') על שם התופים שהן החזיקו שנאמר "וַיִּתְקַח מֶרְיָם הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרֹן אֶת הַתֵּף בְּיָדָהּ וַיִּתְצַאן כָּל הַנְּשִׂיִם אַחֲרֶיהָ בְּתַפִּים וּבְמַחְלֹת" (שמות טו, כ).**

בשירת הים יש נבואות לעתיד לבוא וסגולת אמירתה גדולה מאוד

'שירת הים' היא השירה המעולה יותר מכל שאר התשבחות שבעולם (זוהר פרשת תרומה דף קלב ע"א ד"ה אלא מגו דכנסת), **ויכלה להיאמר בקריעת ים סוף כאשר הגיעו ישראל לשלימות של ששים ריבוא נפשות** (ישפתי כהן על התורה' פרשת בשלח ד"ה אלא תשובת) **וכן בשעה ששרתה עליהם 'רוח הקודש' (ישפתי כהן על התורה' פרשת בשלח ד"ה עוד במדרש. וראה 'מעשה רוקח' על התורה' לר' אלעזר רוקח בפרשת בשלח פרשת השירה דף יט ע"א כמה סודות נוראים ושמות קדושים רמוזים בתוך שירת הים), לכן מעלתה גדולה מאוד. ובאותה שעה שישראל אמרו את השירה לאחר נס קריעת ים סוף, נמחלו להם עונותיהם. ועל זה דרשו רבותינו בפסוק "וַיִּסַּע מֹשֶׁה אֶת יְשָׁרָאֵל מִיַּם סוּף" (שמות טו, כב) **שהסיעם מעונותיהם** (ראה ילקוט שמעוני' ספר שופטים רמז ס ד"ה ויעשו בני ישראל). **לכן גם היום מי שחטא הרבה ורוצה לעשות תשובה שלימה יאמר את 'שירת הים' בכונת הלב** (זכר דוד' לר' דוד זכות ממדינתא מאמר שלישי דף קטו ע"א ד"ה וממה שהעלנו וד"ה ילכך כתב הרב' בשם ספר חרדים) **ובשמחה** (פיתוחי חותם' לר' יעקב אבוחצירא פרשת מסעי דף קיב ע"ב ד"ה אחיו אמר וגבול) **ויחשוב אז שהוא בסכנה ונקרע לו הים וניצול** (אמרי ששוף' לר' ששון בן מרדכי שינדוך בחלק ספר מחילה אות א) **בעוברו בתוכו. וזה תועלת גדולה לתיקון מעשיו ומכפר לו את עונותיו בלי סיגופים** (זכר דוד' מאמר שלישי דף קטו ע"א ד"ה וממה שהעלנו**

ד"ר יצחק יצחקי (אברהם אנכי' על התהלים לר' אברהם פאלאגני סימן מד דף סט ע"ב ד"ה יכי הושעתנו מספר 'בית עובדי' בשם הזוהר).

השירה הראשונה שעם ישראל שר כעם היתה שירת הים. ויש בה שורש לכל השירים הבאים אחריה כפי שנרמז הדבר בפסוק **"אִזְּ יִשְׁרָאֵל מִשֵּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה' וַיֹּאמְרוּ לְאִמְרוּ אֶשְׁיֶרָה לְה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בְּיָם"** (שמות טו, א), **"אִזְּ"** – בגמטריא שמונה, כנגד שמונה שירים שעתידים להיות במשך הדורות לאחר שירת הים, והמילה **"אֶת"** מרבה את השירים האלו. **וישראל ונשמת משה רבינו המתגלגל בכל דור ודור, הם אלו ששרים את אותם השירים במשך הדורות** (ועי' הדעת טובי' לר' חיים ויטאל פרשת בשלח ד"ה יאו ירצה לרמוז אל מה'. וראה על שמונת השירים במדרש תנחומא' פרשת בשלח אות ז'). **ולעתיד לבוא תהיה גם שירה עשירית שעליה נאמר "שירו לה' שיר חדש"** (ישעיה מו, ב), בלשון זכר כי רומזת על העתיד לבוא שלא **"יולדו" אז עוד צרות** (וישכם אברהם לר' אברהם פאלאגני על תהלים פרק בשלח ז'). **כאשר היא נקראת "שיר"** (ישעיה מו, ב), בלשון זכר כי רומזת על העתיד לבוא שלא **"יולדו" אז עוד צרות** (וישכם אברהם לר' אברהם פאלאגני על תהלים פרק בשלח ז'). **לעומת ה"שירה"** (שמות טו, א) שהיא לשון נקבה הרומזת לעולם הזה (שתי ידות לר' אברהם חזקוני דף קד פרשת בלק ע"א טור א ד"ה או י"ל לכה) **כי היא עדיין "יולדת" אחריה צרה יגון ואנחה** (נדרשת על התורה לר' יהושע אבן שועיב תלמיד הרשב"א פרשת בשלח דף כה ע"א טור ב ד"ה ראו הליכותך, וישכם אברהם' על תהלים פרק צח ד"ה 'מזמור שירו' בשם הרב 'קרן מנחה' מהמדרש).

אמירת שירת הים גורמת עליו ונחת רוח לשכינה (ישח' יצחקי לר' יצחק מני דף קיא ע"ב בחלק 'דינים השייכים לשירת הים' אות א). **ויש בשירה הזאת את כל כ"ב האותיות הקדושות** (זוהר פרשת בשלח דף ט ע"א ד"ה תניא אמר), **וגם יש בה שמונה עשרה פסוקים שהם כנגד שמונה עשרה חוליות שבעמוד השדרה אשר עתידים לקום בתחיית מתים** (ורבינו בחיי' פרשת בשלח פרק כו, יח), **ואז יזכה האדם לומר את השירה העתידית, כפי שנרמז בשירת הים בלשון עתיד "אִזְּ יִשְׁרָאֵל מִשֵּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל"** (שמות טו, א) (ילקוט דוד' לר' דוד הירץ פונד' פרשת בשלח ד"ה י"ח פסוקים בשירת הים' בשם רבינו בחיי'). **וקבלה בידינו שהגאולה העתידה תהיה כדמיון גאולת מצרים, לכן כמו שהיתה קריעת ים סוף בגאולת מצרים כן בגאולה העתידה יבקע 'נהר פרת' ויהיה לישראל דרך לעבור בתוכו כמו שהיה בים סוף. וזה כוונת לשונות העתיד בפסוק "הַפֶּף יָם לִיבְשָׁה פְּנֵהָ יַעֲבְרוּ בְּרָגְלָם שֶׁם נִשְׁמָחָה בּוֹ"** (תהלים טו, ו) שכמו ש"הַפֶּף" ביציאת מצרים את ה"ים לִיבְשָׁה", כך יהיה גם לעתיד לבוא ש"יעברו" ישראל את הנהר ברגלם בשמחה (זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר שלישי דף קטו ע"ב ד"ה ומעתה נלכה ד"ה נקדים וד"ה ומעתה).

שירת הים נאמרה על קריעת ים סוף וגם על העתיד לבוא. לכן ישנן לשונות עתידים בשירת הים כמו **"מִיָּנֶה ה' תִּרְעַץ אוֹיְבֶיךָ"** (שמות טו, ו) על זמנו של מלך המשיח, **"וּבְרַב גְּאוֹנֶךָ תִּהְיֶה קִמְיָד"** (שמות טו, ז) על ימי גוג ומגוג, **"תִּשְׁלַח חֲרָדְךָ לֹאֲכַלְמוּ פִּקְשׁ"** (שמות טו, ח) על הרשעים בזמן תחיית המתים שיקיצו כדי לסבול חרפה ובזיון (זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה תא חזי). **וכן נרמז שם על מלכות אדום שהיא עתידה להיפסק כאשר יאמרו "הֲיִהְיֶה אִמְתָּה וּפְחַד בְּגִדְלָךְ זֹרְעֶךָ יִדְמוּ בְּאָבֶן"** (שמות טו, טז) **על השכינה שעתידה להכניע את 'הקליפות' במשך הדורות** (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח דף כ ע"א טור א ד"ה תפול עליהם), **וגם בזמן הגאולה שאז יבטלו ויבוערו מהעולם הס"מ וכל נשותיו עם כל חיילותיהן וכוחותיהן** (מעשה רוקח' על התורה לר' אלעזר רוקח דף כ ע"ב טור ב ד"ה 'בפסוק ותען'), **כי כנגד העילוי שיהיה לשכינה שנאמר "הֲיִהְיֶה אִמְתָּה וּפְחַד בְּגִדְלָךְ זֹרְעֶךָ יִדְמוּ בְּאָבֶן"** (שמות טו, יח) הרי שיהיה הכנעה ושפלות לסטרא אחרא. **לכן חוזרים ואומרים את הפסוק בלשון ארמית "הֲיִהְיֶה מַלְכוּתֵיהָ קָאִים לְעֵלְמָא וְלְעֵלְמָא עֲלֵמָא"** שבלשון זו הסטרא אחרא נכנעת ונשברת (פתוחי חותם' לר' יעקב אבןחצירא פרשת בשלח דף מב ע"ב על הפסוק 'ה' ימלך לעולם ועד') (להרחבה על הכנעתו בלשון תרגום ראה אחד ממאמריו לפרשת ויצא – סידה של השפה הארמית).

ויש בשירת הים רמז על כל מה שעתיד להיות בעולם (ע"פ הדעת טובי' לר' חיים ויטאל פרשת בשלח ד"ה או ירצה לרמוז). **כמו בפסוק "מִכּוֹן לִשְׁבֹתְךָ פִּעְלָתְךָ ה' מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי פּוֹנֵנוּ יְיָיִךְ"** (שמות טו, יז) שהוא על בית המקדש של מעלה המכוון כנגד בית מקדש של מטה, **ואשר לעתיד לבוא יירד למטה אל הארץ** (מעשה רוקח' לר' אלעזר רוקח דף כ ע"א טור ב ד"ה מכוון לשבתך). **ושייכותה של השירה לדורי דורות חקוקה בתיבה "לְאָמֵר"** שבפסוק **"אִזְּ יִשְׁרָאֵל מִשֵּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְה' וַיֹּאמְרוּ לְאִמְרוּ אֶשְׁיֶרָה לְה' כִּי גָאָה גָאָה סוּס וְרָכְבוֹ רָמָה בְּיָם"** (שמות טו, א) **כי התיבה "לְאָמֵר" משמעותה לומר את השירה בזמנים שונים. "לְאָמֵר" באותו הזמן בעת יציאת מצרים, "לְאָמֵר" בארץ הקודש בזמן שישאל בה, "לְאָמֵר" בגלות, "לְאָמֵר" בגאולת ישראל, "לְאָמֵר" בעולם הבא** (זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה ויאמרו לאמר), **כי השירה הזאת לא תתבטל לעולם** (ע"פ הדעת טובי' לר' חיים ויטאל פרשת בשלח ד"ה או ירצה לרמוז) **ולא תשתכח מעם ישראל לעולמים** (עפ"י זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה ויאמרו לאמר) (להרחבה על 'בית המקדש של מעלה' המכוון כנגד בית מקדש של מטה ראה אחד ממאמריו לפרשת פקודי – 'הישראל השכינה על הארץ').

מטעם זה קבעו לומר את שירת הים מידי יום בתפילת שחרית, **והפליגו במעלת אמירתה ואמרו כי כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכוון בה, יזכה לאומרה גם בעולם הבא** (עפ"י זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה שירתא דמטרונתא) **אחרי שיקום בתחיית המתים** (היכל הקדש' לר' משה בן מימון אלבו ממרוקו דף י ע"א ד"ה כוונת השירה), **לפי שיש בה מהעולם הזה ויש בה מהעולם הבא** (עפ"י זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה שירתא דמטרונתא). **וכן הוא יזכה לראות את מלך המשיח** (מעולפת ספירים' לר' שלמה אלגאזי יום שלישי אות מד בשם הזוהר, 'תולעת יעקב' סוד השירה דף טו ע"א ד"ה ואחר הזמירות אומר, 'יסוד יוסף' רבו של מחבר יקב הישר' פרק פז ד"ה יוכמו כן מצניני בשם הזוהר), **ולשבח בה בימיו בשמחתה של כנסת ישראל עם הקב"ה** (זוהר פרשת בשלח דף נד ע"ב ד"ה ויאמרו לאמר). **ומכוח אמירת שירת הים בכל יום נעשה 'כתר', שעתיד ה' לשים אותו בראשו של המשיח** (מעולפת ספירים' יום שלישי אות מד בשם הזוהר). **לכן צריך כל אדם לומר את שירת הים בכוונה גדולה** (יאור צדיקים' למהר"ם פאפירש סימן טו אות ח) **בקול** (דרך חכמה' למהר"ל פוחוביצר נתיב הדי' התשובה דף סז ע"א טור א אות יב ד"ה ובספר החרדים) **בנועם וניגון, תיבה בתיבה. ויחשוב כאילו הוא עובד עתה בים והקב"ה מצילו, שאז בוודאי יאמר אותה גם בשמחה רבה** (מזמור לאסף' לר' ששון בן מרדכי שינדוך חלק מוסר לשירת חים ד"ה כתב בסי' הכוונות צריך לומר).

ניתן לקבל את העלון בדוא"ל מידי שבוע, נא לשלוח בבקשה ל:
alon.torat.haim@gmail.com
ניתן ליצור קשר לתרומות עבור העלון וכן הנצחות והקדשות
בדוא"ל הזה או בטלפון נייד: 052-7675933 תזכרו למצוות!

העלון לעילוי נפש רוח ונשמה מרכיב בן מרים ז"ל ת.צ.ב.ת.	העלון לעילוי נפש רוח ונשמה רות בת אפרים לייב וחנה ז"ל ת.צ.ב.ת.	העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ת.	העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ת.	העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של בת שרה ז"ל ת.צ.ב.ת.	העלון לעילוי נפש רוח ונשמה של חיים בן מימה ז"ל ת.צ.ב.ת.
העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם
העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם	העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם העלון גם להצלחה וברכה של משה בן מרים ז"ל בת רוזה ז"ל וכל בני משפחתם